

เทศน์ก่อนเวียนเทียน (วันวิสาขบูชา)

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเรามันมีความคิดไง ตั้งใจนะ! ทำใจสบายๆ การฟังเทศน์! การฟังเทศน์เราเอาความรู้สึก เราไว้กับตัว เวลาเราอยู่โดยปกติ เวลาเราจะภาวนา เราต้องกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ เพราะเป็น คำบริกรรม ถ้ามีคำบริกรรม ความรู้สึกมันมีที่เกาะ ถ้ามันมีที่เกาะมันก็เกาะพุทโธ พุทโธ หรือถ้า ลมหายใจอย่างเดี๋ยวก็คลุม ตั้งสติไว้กับลมหายใจเข้าและลมหายใจออก นี่จิตมันมีที่เกาะไป ที่เกาะ ใว้ นะ เพราะมันไม่มีที่เกาะมันก็ไปประสาตามความรู้สึกของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะฟังเทศน์นะ เราตั้งความรู้สึกไว้เฉยๆ ถ้าเราเอาความรู้สึกเราไป จับกับคำพูด คอยจะฟังว่าจะฟังทันหรือไม่ทัน มันส่งออกไป เหมือนกับเรามีเครื่องรับวิทยุ เราเปิด วิทยุของเรา ถ้าคลื่นมันดี มันจะเข้ามาในเครื่องเอง

เวลาฟังเทศน์ เราตั้งสติไว้เฉยๆ เสียงจะมากกระทบหูเอง แล้วเวลากกระทบหู ความรู้สึกไง ถ้า สิ่งใด คำพูดใด คำพูดคือธรรมะไง ธรรมะคือสิ่งที่ว่าออกมาจากใจของผู้ที่แสดงธรรม ถ้ามัน สะท้อนใจเรา เห็นไหม คำสองคำนี้มันจะมีความรู้สึกขนพองสยองเกล้าเลย นี่คำสองคำนี้มัน สะท้อนใจ เหมือนกินอาหารนะ เรากินอาหาร เห็นไหม ถ้าเราอืมคำไหนเราก็อืมท้องใช่ไหม?

นี่คำเดียวแต่มันสะท้อนหัวใจ มันแผ่ซ่านไปหมดเลย มันเหมือนกับเราอืมใจ เราไม่ต้องไป กังวลนะ ว่าเราฟังเทศน์เราจะจำเนื้อหาให้หมดเลย เรากลัวว่าเราจะไม่รู้เนื้อหาสาระ เราจะไม่ได้ ธรรม เราไปกังวลอย่างนี้มันทำให้เครื่องรับของเราไม่ปกติ สรรพสิ่งต่างๆ มันไม่ปกติ เครื่องรับ มันก็ไม่ปกติ

ถึงกับเราตั้งสติไว้เฉยๆ เสียงของธรรมจะเข้ามากระทบโสตประสาทเราเอง แล้วสิ่งใดที่มัน คุ้ยคุ้ย กินใจ อันนั้นสะท้อนหัวใจของเรา

สิ่งนี้คืออะไร สิ่งนี้คืออาหารของใจใจ อาหารของร่างกายคือคำข้าว เห็นไหม เวลาเราอ่อนเรากะหาย เราก็กินน้ำ แต่หัวใจเวลามันทุกข์นี่นะ มันไม่มีอะไรเข้าไปยับยั้งมันได้เลย ยิ่งทุกข์ยิ่งคิดถึงความทุกข์ ความทุกข์ก็เหยียบซ้ำลงไป ๒ ชั้น ๓ ชั้น ธรรมะเป็นอย่างนี้ไง ที่เรามีธรรมะอย่างนี้ขึ้นมาเพราะเรามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดวันนี้เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วแม่ เห็นไหม ความปรารถนาของพุทธมารดาต้องปรารถนา ปรารถนาสร้างบุญกุศลจะได้เป็นพุทธมารดา เป็นมารดาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วท้อง คลอดแล้วก็เสียชีวิตไป เพราะจะมีได้อีกเดียว คือมีเจ้าชายสิทธัตถะได้อีกเดียว เห็นไหม เสียชีวิตไป นี่แม่เสียชีวิตไป อยู่กับพ่อ พ่อกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูมา

สิ่งที่เลี้ยงดูมาเพราะอะไร เพราะเราเกิด นี่ใครมีลูกมีเต้าก็อยากให้อุ้มสูกุลสับสิ่งต่างๆ แต่สับสูกุลมันได้ชั่วอายุคน แต่ถ้าได้บรรลุนิพพานเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เกิดวันนี้เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วอยู่ในกับโลกมา เพราะสร้างสมบุญญาธิการมา อยู่กับโลกเขาแต่เห็นไม่เหมือนเขา เห็นไม่เหมือนเขาเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นดำรงชีวิต แล้วมันก็เกิดตายเกิดตาย เหมือนกับเห็ดนะ เห็ดเวลามันเกิดขึ้นมา เห็นไหม พอชั่ววันหนึ่งมันก็หล่นไป ผักหญ้าชีวิตมันก็สั้นลง เห็นไหม แล้วเวลาเป็นต้นไม้อะ มันก็มีอายุมากขึ้น

ชีวิตคนก็เหมือนกัน เกิดตายเกิดตายอยู่อย่างนี้ แต่เราก็มองว่าสิ่งนี้เราพึงประสบ เราก็ตื่นตื่นกับชีวิตของเรา เราต้องการให้ชีวิตเรานี้มันคงๆ มันคงขนาดไหนมันก็ต้องเป็นกาลเป็นเวลาของเขา ต้องตายไป เห็นไหม เจ้าชายสิทธัตถะมองเห็นมุมมองต่างกับโลกเขา ถึงออกแสวงหาไป ออกแสวงหาประพฤติกปฏิบัติธรรมจนวันนี้บรรลุนิพพาน

วันนี้! เกิดก็วันนี้ เกิดในธรรมก็วันนี้ เกิดในธรรมถึงมีธรรมะ ธรรมะคืออาหารของใจ เวลาหิวมีเวลากระหาย เวลาทุกข์นี้ทุกข์มาก แล้วสิ่งใดๆ จะเข้าไป เพราะมันไม่เข้าใจ เหมือนกับเราที่เป็นไข้ เราเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วเราก็พยายามจะรักษาตัวเอง ก็เอาของแสลงให้กินตลอดเลย แล้วคิดว่ามันเป็นยาไง มันจะรักษาได้ไหมล่ะ? มันรักษาไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราทุกข์กัน เราพยายามจะแก้ไขไง ต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างนั้น ต้องพยายามเอาสิ่งที่ว่ามันพอใจ ต้องเติมไป ค้นหาความทะยานอยากนะ เวลาไฟลุก เราเอาเชื้อไฟพร้มเข้าไปในกองไฟ ไฟมันจะดับได้ไหม? มันเป็นไปไม่ได้เลย แต่เราก็คิดกันว่าเราจะช่วยรักษา

เอาแต่เชื้อไฟสุ่มเข้าไปในกองไฟ ในกองไฟมันก็มีแต่ความเร่าร้อน เพราะเราคิดไม่เป็น เราไม่รู้จักความเป็นจริงว่าอะไรคืออะไร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม เห็นไหม ค้นหาความทะยานอยากมันเป็นสมุทัย มันเหยียบย่ำหัวใจสัตว์โลกทั้งหมดเลย แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก้ไขตรงนี้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลुरुธรรมจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็เผยแผ่มาให้กับพวกเรา พวกเราถึงจะมี จะมีแต่ฉลากยา พระไตรปิฎกนี้เป็นฉลากยา เรามีแต่ฉลากยากัน แล้วก็ศึกษากัน

คูลี ในความเป็นอยู่ของเราใครจะไม่อยากสะดวกไม่อยากจะสบาย เห็นไหม วัดทั่วไปเขาก็สะดวกเขาก็สบาย มีความสว่างไสวของเขา แต่อย่างนั้นมันทำให้มันพอใจ เห็นไหม วัดที่ประพฤติปฏิบัติ เรื่องของโลกเขาไม่ใช่ปฏิเสธนะ ไม่ใช่คนขวางโลกหรือคนขวางโลกคือคนไม่เข้าใจตามความเป็นจริง แต่คนที่เป็นผู้ที่เห็นโทษเห็นภัย สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์ ประโยชน์กับแสงสว่าง ประโยชน์กับความสะดวกสบาย แต่หัวใจมันเร่าร้อนนะ

ถ้าหัวใจมันเร่าร้อน มันอยู่กับธรรม ธรรมชาตินะ ธรรมชาติ เห็นไหม คำมีดก็ตามแต่ธรรมชาติของมัน เพราะอะไร เพราะว่าหัวใจมันคิดคิด มันไม่พอใจของมัน นั่นคือกิเลสใจ เวลาสัตว์เขาอยู่ในป่าของเขา ชีวิตของเขา เห็นไหม เผ่าพันธุ์ของเขาเขาไม่สิ้นไปเลย ทำไมมนุษย์ก็ล้มตายนัก? ทำไมมนุษย์ก็ล้มล้มล้มล้มล้มล้ม? กลัวล้มล้มล้มล้มล้มล้ม เห็นไหม ของแสดงเอาของแสดงเอาสิ่งที่เข้าไปเหยียบย่ำหัวใจของตัว ยังไม่เข้าใจนะ

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ตื่นโพธิ์ใช่ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาอยู่ ๖ ปีนะ พยายามค้นคว้าขนาดไหนมันไม่ถึงที่สุดใช่ไหม? เวลามันถึงโคนต้นโพธิ์ กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก เห็นไหม เป็นปัจจุบัน แล้วก็ค้นคว้าเข้ามาจากภายในสิ่งที่อยู่ในนั้นนะ อยู่โคนต้นโพธิ์เป็นธรรมชาติ อ้อโภกาสีงคคะ เราถือธุดงค์วัตรกัน เห็นไหม อยู่ในที่โล่งในที่แจ้ง เราอยู่ในที่อับที่ชื้นมันภาวนาได้ยาก เราอยู่ในป่าในเขา สิ่งใดที่มันเป็นเหตุที่ว่าคนไม่อยากไป ที่สังัดใจ ที่ควรแก่การงาน

นักกีฬาเขาจะเล่นกัน เขาต้องมีสนามฝึกซ้อมของเขา เราจะทำหน้าที่การงานของเรา เราต้องมีสถานที่ทำงานของเรา พระปฏิบัติ พระที่จะพ้นจากกิเลสก็ต้องหาสถานที่ซึ่งภูมิควรแก่การ

งาน ที่สังกัด ที่วิเวก ไปเที่ยวป่าช้า ใครจะไม่เอากันนะ เขาไม่ชอบหรอก ที่ไหนที่มันน่ากลัวน่าวิเวก แต่พระต้องการอย่างนั้น

เพราะยังเข้าไปความมืดมันยิ่งคิดดิน คนเรานี้เวลาเข้าไปที่ไกล มันจะมีความคิดดินของมัน นี่เราไปดูใจของเราไป ไปดูคณหาของเราไป ตัณหาความทะยานอยากที่มันบอกมันรักตัวมันเองนัก มันต้องการความดำรงชีวิตของมัน เวลาเข้าไปทำไมมันกลัวล่ะ? ทำไมมันมีการแสดงตัวล่ะ? นี่เพื่อจะชำระสิ่งนั้น

ถึงว่าเราไม่ต้องการความสะดวกสบายสำหรับร่างกาย เราต้องการความสะดวกสบาย สำหรับการประพฤติปฏิบัติ เราถึงแสวงหาสัปปายะ สิ่งที่เป็นเรื่องโลกก็เรื่องโลกเขา ไปขวางโลก ไม่ขวางหรอก โลกต้องเจริญอย่างนี้ โลกต้องเป็นไปอย่างนี้ ทรัพยากรต้องใช้กันอย่างนี้ มัน เป็นไป

แต่ขณะที่เกิดสิ่งนี้วิบัติขึ้นมา คนมีศีลมีธรรมนี้ มีชีวิตอยู่ได้กับเขา กินข้าวก็มือเดียว อดอาหาร ๗ วันก็ยังเป็นเรื่องปกติ เห็นไหม เรากินกัน ๓ มือ ๑๐ มือ เราก็กินหิวเลย ถ้ามีเหตุภัยพิบัติ ใครจะดำรงชีวิตได้มากกว่ากัน? สิ่งนี้มันฝึกมาไง แม้แต่ร่างกายก็ได้ฝึกมาอย่างนี้แล้ว เห็นไหม แล้วถ้าได้ฝึกจิตใจขึ้นมาอีก “อาหารของใจ ธรรมะเป็นอาหารของใจ”

เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันวิสาขบูชาคือวันกำเนิดของศาสนา เพราะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ศาสนาพุทธถึงเกิดขึ้นมามีพระพุทธเจ้า คือมี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุนิพพานขึ้นมา แล้วเผยแผ่ธรรมไปไง มีผู้เห็นดีด้วย อยาก ประพฤติปฏิบัติ เห็นภัยเห็นโทษ พยายามประพฤติปฏิบัติด้วย จนพระอัญญาโกณฑัญญะเห็นตาม เห็นตามนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงเกิดขึ้นมาจากในโลก แล้วในโลกนี้ คุณ ศาสนาเสื่อม ไป ถ้าเราเป็นปกตินะ เราห่มผ้าเราไปในสังคัม เราจะอายุเขาไหม?

การดำรงชีวิตอย่างนี้ทุกคนมันจะปฏิเสธไปเรื่อยๆ ใจ แล้วศาสนธรรมมันอยู่ในหัวใจของผู้ ที่ทรงธรรมนะ มันละเอียดกว่านั้นอีก ละเอียดกว่าการดำรงชีวิตอย่างนี้ แต่เราก็มองกันในปัจจุบัน แล้วนะ จะอยู่กันได้อย่างไร ศาสนาจะเสื่อมเสื่อมอย่างไร คิดกันไปแต่เรื่องของประเพณี วัฒนธรรม แต่ไม่ได้คิดถึงความรู้สึกเลย ไม่ได้คิดถึงเนื้อหาสาระของธรรม

เนื้อหาของธรรมคือความรู้สึกที่ทุกข์และสุขนี้ แล้วความที่ทุกข์สุขมันเกิดเพราะอะไร แล้วจะทำกันอย่างไร แล้วจะบริหารอย่างไร จะควบคุมอย่างไร จัดกระบวนการของมันจนถึงที่สิ้นสุดของความรู้สึกไม่มีเลย เป็นแต่สักแต่ว่าทำธรรมชาติของเขาอยู่อย่างนั้น สิ่งนี้เป็นธรรมนะ ธรรมอันนี้

เราถึงเคารพใน เราเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศาสนาจะเลื่อมจะเจริญที่ไหนมัน เรื่องของอนิจจัง เห็นไหม เรื่องของโลกมันเป็นอย่างนี้ เพราะกระแสของโลกเป็นไปอย่างนั้น นี้ ในวิภวัญจะก็จะเป็นอย่างนี้

ถ้าเราเกิดมาในปัจจุบันนี้ เราตัดดวง เรามาเวียนเทียนกัน เรามาระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อให้หัวใจเรามีจุดยืนใจ คนจะดิ้นะ คนที่มีจุดยืน คนที่รู้จักตัวเอง เขาจะรักษาตัว เขาได้ คนที่ไม่รู้จักตัวเอง ฟังแต่คนอื่น เห็นไหม อยากจะหวังฟังคนอื่น แล้วก็ไม่มีใครให้ฟังได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรารู้จักตัวเราเอง เรารักษาตัวเราเอง ความรู้สึกอันนี้มันรู้สึกอยู่ ถ้าลมหายใจขาดไป มันต้องตายไป จิตนี้ก็ออกจากร่างนี้ไป จิตนี้ไม่เคยตาย ความรู้สึกนี้ตายไม่ได้ มนุษย์นี้ คนนี้ตายได้ สัตว์ตายได้ แต่จิตนี้ไม่เคยตายๆ พิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้จากการประพาศปฏิบัติ ถ้า พิสูจน์ไม่ได้ สิ่งใดจะเป็นเครื่องรองรับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า?

หัวใจ ความรู้สึก เวลาทุกข์นี้มันทุกข์แสนสาหัส เวลามันสุขมันก็มีความสุขของมันโดยธรรมชาติของมัน แต่สิ่งนี้มันทำให้จิตนี้ สิ่งที่เราทุกข์อย่างนี้มันก็เวียนไปในวิภวัญ แต่ถ้ามันข้ามพ้น ทั้งสุขข้ามพ้นทั้งทุกข์ ทุกข์ก็ต้องข้ามพ้น สุขก็ต้องข้ามพ้น สุขมันเหยื่อล่อ สิ่งที่ยื่อล่อ ล่อให้มา คิดให้มาพอใจอย่างนี้ แล้วมันปลดเปลื้องได้ทั้งหมดนะ แล้วอะไรมันเหลืออยู่?

สิ่งที่เหลืออยู่คือความรู้สึกอันนี้ สิ่งนี้มันมีอยู่ มันถึงตายไม่ได้ไง มันถึงพิสูจน์ได้ไง การ พิสูจน์ได้อย่างนี้ นี่สังขธรรมมีอยู่ แล้วมีอยู่ในตัวเรา

เราไปตื่นตื่นกับทางวิทยาศาสตร์มาก ทางโลกนี้ไปตื่นตื่นกันมาก ว่าโลกเจริญ เทคโนโลยีเจริญมาก ไปกับเขาซะ แต่ลืมตัวเองไป คอมพิวเตอร์ขนาดไหน ที่มันจะคิดได้ขนาดไหน มันจะสร้างสถานการณ์ได้ขนาดไหนแล้วแต่เขาจะวิจัยกัน นั้นมันเป็นคนไปคิดมัน คนไปทำ มันขึ้นมา แต่มันไม่มีหัวใจนะ มันไม่มีความรู้สึกหรอก แต่หัวใจเรานี้มีความรู้สึก แล้วถ้าพิจารณา เข้าไปนะ สิ่งนี้มันสะสมมากกว่าคอมพิวเตอร์นะ บุญเพณีสถาบันสุทธินิคมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้ารู้สึกเข้าไปในจิตนี้ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีต้นไม่มีปลายเลย แต่ขณะที่เรากวากันไม่เป็น เราอยู่ในปัจจุบันนี้ มันก็มีข้อมูลแม้แต่สัญญาความคิด มันก็มีขณะนี้

สิ่งที่สำคัญคือหัวใจใจ คือความรู้สึกอันนี้ใจ นี้ศาสนาเน้นตรงนี้ แต่! แต่ถ้าผู้ที่ไม่ประพฤติปฏิบัติหรือประพฤติปฏิบัติโดยสัญญา มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ฉะนั้น สิ่งนี้มันถึงมีคุณกับเรา เราถึงเคารพ เราถึงซึ่งถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ “วันเกิด วันตรัสรู้ วันปรินิพพาน”

เรามีพ่อแม่แม่ นะ พ่อแม่เรานี้เลี้ยงดูเรามา ทำให้เรามีอาชีพ ทำให้เราเกิดมา เรายังเคารพพ่อแม่เราเลย แล้วนี่สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลี้ยงทั้งใจใจ เพราะพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ เป็นทั้งพ่อ เป็นทั้งแม่ เป็นทั้งครูบาอาจารย์ เลี้ยงทั้งร่างกาย เลี้ยงทั้งจิตใจ

เพราะ! เพราะบวชเข้ามาในศาสนานี้เป็นศากยบุตร เห็นใหม่ ออกบิณฑบาต ชาวบ้านเขาอุดรสำหรัทำบุญของเขา ใส่บาตรมหาศาลเลย นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยก็เกิดจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ แล้วยังประพฤติปฏิบัติเข้าไปเห็นจากภายในนะ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากหัวใจเรานี้เลย ทำไมจะไม่เคารพ? ทำไมจะไม่ซึ่งกว่าพ่อแม่ของเรา? เพราะพ่อแม่ของเราก็กกราบไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เหมือนกัน เราก็กกราบไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เหมือนกัน แล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่ใจของเรา นี้ ศาสนานี้แปลกมาก มหัศจรรย์มาก แต่เรามองข้าม เราไปเชื่อสิ่งต่างๆ

ปัจจัยเครื่องอาศัยนะ ทุกคนต้องแสวงหาแล้วก็ทิ้งไว้ในโลกนี้ ต้องตายไป แต่ถ้าเราเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แล้วเราแสวงหาอีกอันหนึ่งคือความรู้สึกอันนี้ได้ อันนี้จะเป็นประโยชน์กับเรา มาก ประโยชน์กับเรา อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนมีความเข้าใจรักตน ตนจะเคารพบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อตน เอวัง